

Klima- og Miljødepartementet
(levert elektronisk på www.regjeringen.no)

Deres ref.
Ref 16/2919

Vår ref
2007155/1.4.5/AS

Dato
20. desember 2016

Høringssvar til rapporten om grønn konkurransekraft

Vi viser til rapport fra ekspertutvalget for grønn konkurransekraft og regjeringens invitasjon til å komme med høringssvar. Rapporten er basert på et bredt spekter av innspill fra sentrale samfunnsaktører i ulike deler av landet og elleve samfunnssektorer har levert inn egne veikart for grønn konkurransekraft til utvalget. Miljømerking i Norge har store forventninger til regjeringens videre arbeid for å fremme grønn konkurransekraft og den foreliggende rapporten peker på en rekke konkrete tiltak og forslag som utvalget anbefaler legges til grunn for politikktutforming. Mange av disse tiltakene og prinsippene stemmer godt overens med miljømerkings overordnede mål om å redusere miljøbelastningen fra forbruk.

Miljømerking og grønn konkurransekraft

Stiftelsen Miljømerking i Norge har ansvaret for de offisielle miljømerkene Svanemerket og EU Ecolabel. Vårt arbeid gjør det enkelt å velge de beste miljøproduktene og gir produsentene av de beste varene og tjenestene et konkurransefortrinn. Våre miljøkrav har livsløpsperspektiv og vektlegger biologisk mangfold, bærekraftig ressursbruk, et gifffritt samfunn og redusert klimabelastning. Flere tusen produkter/tjenester innenfor mer enn 60 bransjer er miljømerket.

Flere forslag i rapporten omfatter tiltak hvor de offisielle miljømerkene kan ha en viktig rolle for å fremme grønn konkurransekraft og for å bidra til at Norge skal bli et konkurransedyktig lavutslippssamfunn i 2050. Med grønn konkurransekraft mener utvalget høy verdiskapning og full sysselsetting i et samfunn med reduserte klimagassutslipp. Spesielt for følgende konkrete anbefalinger i rapporten kan miljømerking bidra og spille en sentral rolle:

- Det vi vil ha mindre av skal skattes mer, det vi vil ha mer av skal skattes mindre
- Det skal legges til rette for at forbrukere skal foreta informerte beslutninger
- Offentlige anskaffelser skal være grønne
- Livssyklusperspektivet skal legges til grunn for offentlige investeringer og anskaffelser
- Grønn konkurransekraft skal bygges på velfungerende markeder

Grønne anskaffelser

For at innkjøpere og forbrukere skal kunne velge grønt må de være informerte. Det påpekes i rapporten at gode merkeordninger og tilgang til informasjon fra nøytrale kilder er en forutsetning for dette. Det innebærer videre at produktkrav og informasjon må styrkes og at det må etableres utvidede og mer samordnede produktkrav og merkinger. Det angis videre i rapporten at det må stilles krav om at varer og tjenester skal ha en CO₂-deklarasjon som enkelt forteller forbrukeren om varens miljøpåvirkning.

Med henvisning til at rapporten også peker på at livssyklusperspektivet er viktig, samt at ressursaspektet har stor betydning for å sikre bærekraft, går vi ut fra at utvalget her ikke har ment at merkingen skal begrenses til CO₂-utslipp, men at det er behov for livsløpsbasert og troverdig informasjon. Ensidig vektlegging av kun klima/CO₂ kan resultere i "burden shift" dvs at miljøbelastningen i andre deler av livsløpet og andre aspekter øker f.eks. miljøgifter, ressursaspekt osv.

Vår erfaring er at **informasjon** i seg selv ikke er nok siden svært få innkjøpere eller forbrukere kan avgjøre om f.eks. 100 g CO₂ pr produkt er høyt eller lavt, eller om det miljømessig er best å velge et produkt som inneholder 50 gram farenklassifiserte kjemikalier eller resulterer i et forbruk på 10 kg ikke-fornybare ressurser i produksjon. For at informasjon skal ha noen verdi, må det gis en form for veiledning i valgsituasjonen koblet til varens totale miljøpåvirkning sammenlignet med alternative produkter. Miljømerking har mer enn 25 års erfaring med å utarbeide krav, sertifisere produkter og veilede innkjøpere og forbrukere gjennom merking av varer og tjenester. Vi anbefaler at utvalgets konklusjoner om at *det skal legges tilrette for at forbrukere skal foreta informerte beslutninger, at offentlige anskaffelser skal være grønne, samt at livssyklusperspektivet skal legges til grunn for offentlige investeringer og anskaffelser*, bør ivaretas gjennom å styrke og utvide eksisterende merkeordninger til å omfatte flere produktområder. Svanemerket og EU Ecolabel er offisielle merkeordninger opprettet av myndighetene og har høy kjennskap og troverdighet blant innkjøpere og forbrukere. Vi har 150 ansatte i Norden med mange års erfaring og kompetanse innenfor bærekraftig forbruk og vi bidrar gjerne i arbeidet med å styrke og utvide de allerede etablerte offisielle merkeordningene.

Både offentlige og private innkjøpere har stor makt gjennom miljøkravene de stiller i sine anbud. Svanen er et miljømerke med høy troverdighet som gjør det enkelt å velge miljøriktig. Her kan myndighetene gå foran og allerede nå aktivt etterspørre miljømerkede produkter som en del av sin strategi for å oppnå grønn konkurransekraft og reelle miljøgevinster. Miljømerking har mange års erfaring med veiledning og evaluering av innkjøp og vi bidrar gjerne med våre erfaringer og kompetanse i forhold til en eventuell etablering av et nasjonalt kompetansesenter for offentlige innkjøp som skal betjene lokale innkjøpsansvarlige.

Et konkret tiltak hvor Svanen kan spille en aktiv rolle er i overgang fra fossil til biobasert brensel til transport. Det er i rapporten pekt på at transportsektoren på sikt må bli utslippsfri og at det kan oppnås gjennom elektrifisering og tilstrekkelig tilgang på bærekraftig biodrivstoff og biogass. Det er allerede i dag mulig å svanemerke biodrivstoff og biogass. Sertifiseringen fremmer avansert biodrivstoff som sikrer oppfyllelsen av strenge krav til bærekraft og gir reell klimagassreduksjon, noe rapporten påpeker er helt sentralt. Svanen tillater ikke at det benyttes råvarer eller avfall fra palme- eller soyaolje, og stiller konkrete krav til råvarer og produksjon som sikrer en høy netto reduksjon i klimagassutslipp sammenlignet med fossile drivstoff. Vi er overbevist om at dersom det offentlige går foran og skaper en tydelig etterspørsel etter bærekraftig og svanemerket biodrivstoff, vil det kunne gi et grunnlag for raskere overgang fra fossil til biobasert brensel.

Grønn og sirkulær konkurransekraft

Det fremgår av rapporten at effektiv bruk av ressurser er avgjørende både for å redusere utslippene av klimagasser og for å sikre bærekraft. Det angis at fremtidens økonomi er sirkulær og at en overgang fra lineær til sirkulær økonomi er avgjørende for å frakoble ressursbruk og miljøbelastning. Sirkulære modeller forutsetter samarbeid mellom aktører, og det er også sentralt at det etableres standarder og system for sikre god kvalitet av sekundære råvarer og for å hindre at miljøgifter blir igjen i kretsløpet.

Svanen har i alle produktgrupper fokus på å begrense problematisk kjemi i forhold til helse og miljø og stiller strenge krav til inngående stoffer i materialer. I tillegg til miljøkrav stiller Svanen også krav til ressurseffektivitet, funksjon, kvalitet, demontering, reparerbarhet og levetid, og tilrettelegger dermed for sirkulær økonomi og redusert forbruk. I produktgrupper med styrbarhet for avfallshåndtering, stiller Svanen krav om økt utsortering av avfall og i kriteriene for hus, leiligheter, barnehager og skoler fremmes f.eks. gjenbruk av byggeprodukter der det er mulig.

Tilgang på råvarer av jevn kvalitet er en viktig forutsetning for at miljømerking kan stille krav om bruk av sekundære råvarer i svanemerkede produkter. Miljømerking bidrar på sin side med å sikre at emballasje og produkter kan separeres for gjenbruk/materialgjenvinning og dermed sikre tilgang til sekundære råvarer av god kvalitet uten miljøgifter.

Vi ser flere områder hvor bruk av miljømerking kan bidra til en sirkulær økonomi, hvor blant annet nye forretningsmodeller som innebærer mer tjenester og leie og mindre eierskap er viktig. Det er allerede utviklet kravdokument for en rekke tjenesteområder (kaffetjenester, bilvaskehaller, rengjøringstjenester, vaskeri, hotell) og vi er åpne for forslag om nye områder hvor miljømerking kan være et effektivt virkemiddel. Også innenfor produktmerking er det stort potensial for å oppnå betydelige miljøgevinster gjennom de etablerte miljømerkeordningene, f.eks. innenfor tekstiler, leker, møbler og byggevarer.

Grønne skatter

Vi vil til slutt ønske en grønn omlegging av skatte- og avgiftssystemet velkommen og anbefaler at regjeringen i den forbindelse ser på om og hvordan det kan gis skatte/avgiftslettelser for produksjon/omsetning av produkter som er miljømerket med de offisielle miljømerkene Svanen eller EU Ecolabel. Det vil kunne være et sterkt insitament til å gjøre nødvendige omlegginger i produksjon og produkt i en miljøvennlig retning.

Vennlig hilsen

Aina Seland
Miljøfagsjef